

YEŞİL GÜNLÜK

DR. FATİH DİKMEN

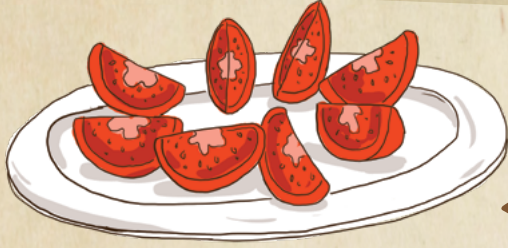
ZEYNEP SEVDE

RESİMLEYEN: EREN DEDELEROĞLU

ÖNÜM ARKAM YEŞİL!

Ne zaman boğazın ağrısa veya öksürsen büyükler hemen ıhlamur kaynatırlar. Biraz soğuduktan sonra içine bal katılınca ne de güzel içilir! Peki hiç merak ettin mi? **İHLAMUR** neyden yapılıyor? Nereden geliyor? Nerede yetişiyor? Acaba bisküviler gibi fabrikada mı üretiliyor bu lezzetli ve şifalı içecek?

Şu dilim dilim kesilmiş lezzetli **DOMATESİN** midene girinceye kadar geçirdiği aşamaları biliyor musun?

Peki yazın gölgesinde serinlediğin **ÇINARIN** nasıl böyle büyük olabildiğini hiç merak ettin mi?

Bizi besleyen, sağlık veren, hayatımıza lezzet katan o kadar çok yeşil var ki, anlatmakla bitmez. Ama bu kadar yeşil arasında duyarsızlaşmaya başlayabiliyoruz. Denizde yüzen

balığa "**SU NEDİR?**" diye sorsan, "O ne ya? Naneli limonata mı yoksa?" diye sorup sonra alık alık yüzüne bakabilir. Hâlbuki su olmasa yaşayamaz.

Gel biz o balık gibi olmayalım. Hayatımızın en önemli rengi yeşille tanışalım, kucaklaşalım, arkadaş olalım!

YEŞİL NEDİR?

"Bir renktir" diyenlere 100 demet maydanoz ayıklatıyoruz.

Şimdi gözlerini kapat. Bir gün boyunca yaptığın işleri aklından geçir. Sabah kalkıp gece yatana kadar geçen sürede yediğin, içtiğin ve kullandığın her şeyi düşün. Birçok yeşil şey var hayatında değil mi? Hayır o plastik yeşil leğen değil! Hayır, hayır yeşil elbisen de olmaz... Canlı yeşilleri diyorum. Dinozor da değil elbette, onların soyu tükendi. Tabii ki yeşilliklerden bahsediyorum. Onlar her yerde!

Yeşillik demişken...

Aslında bilim insanları onlara **bitki** diyor. Biz kısaca bu kitapta hepsine yeşillik dedik. Neden mi? Çünkü çoğunlukla pek yeşiller!

Yeşilliklerle, pardon bitkilerle ilgili bilim dalının adı

Botanik

Botanikle ilgilenen bilim insanlarına ise

Botanikçi

deniyor.

Bilinen ilk botanikçi, yani botaniğin babası, Ariston'un bir öğrencisi olan Theophrastus'tur (okunuşu: Teofrastus). Bundan yaklaşık 2300 yıl önce birçok bitkiyi sınıflandırmış ve ilaç olarak kullanılabilecek bitkiler yetiştirmiştir. 1200 yıl sonra **DİNAVERİ** isimli bir Müslüman bilim insanı da botanik bilimine büyük bir katkı vermiştir. Dinaveri, tam 6 ciltten oluşan Bitkiler Kitabı'nı (Kitâb'ün-Nebat) yazarak kendinden sonra gelen dünya botanikçilerinin önünü açmıştır.

TÜRKİYE'NİN YEŞİLLERİ

Türkiye, Avrupa kıtasının onda birinden bile küçüktür ama tüm Avrupa ile neredeyse aynı oranda bitki türü barındırır. Türkiye'de yetişen bitki türlerinin sayısı yaklaşık 12 bindir. Bu müthiş değil mi?

Türkiye'deki 12 bin bitki türünün 3 bini endemiktir. Yani, dünya üzerinde sadece Türkiye'de bulunmaktadır.

Türkiye birçok kültür bitkisinin (BUĞDAY, ELMA, ARMUT, KIRAZ, ANTEP FISTIĞI, KESTANE, BADEM VE KAVUN) gen merkezi (kaynağı) durumundadır.

Merhaba ben çiçek!

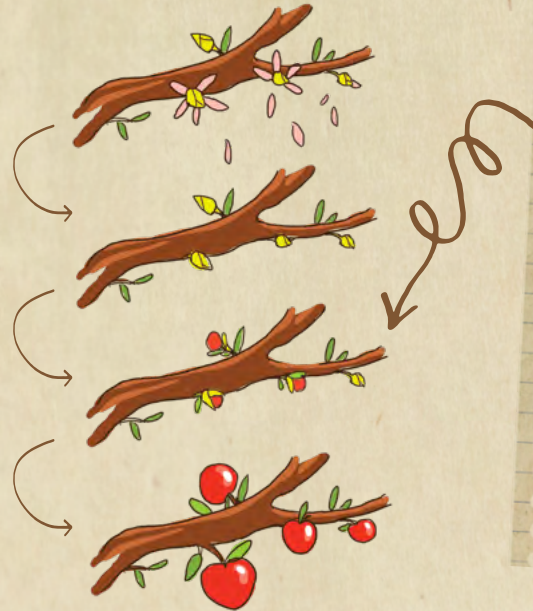
Merhaba sevgili yeşil! Seni tanıyabilir miyiz?

Övünmek gibi olmasın, rengârenk yapraklarımız, güzel kokumuz ve benzersiz şekillerimizle bitkinin en güzel kısımlarıyız. Bal özü ve çiçek tozu taşıyırız. Arılar, kelebekler ve sinekler üzerimizde taşıdığımız bu yemeklere dayanamaz. Hemencecik bir tanesi gelip üzerimize konuverir. Çiçek tozlarını oradan oraya taşıyarak neslimizin devamını sağlar.

Merhaba ben meyve!

Aslında çiçekle ben aynı şey sayılırız. Söyle ki: Çiçekler bir süre açık kalır. Sonra vakti gelince bazıları bize yani meyveye dönüşürler. Tırtılın kelebeğe dönüşmesi gibi düşünebilirsin bunu. Önce çiçeğin yaprakları dökülür. Sonra şişkinleşip yeşil bir kılıfın içine girer. Ardından, belli bir süre yavaş yavaş büyür. Sonra bir de ne görelim? Ben gelmişim dünyaya! İşte benim kısa ama tatlı hikâyem de bu kadar!

Yeşil Günlük'ü nasıl kullanacağız?

Yaprağı sayfaya nasıl yapıştıracağız?

MALZEMELER:

- Yaprak
- Gazete kâğıtları
- İki tane kalın kitap

NASIL YAPACAĞIM?

1- Yaprağı düzgün biçimde kurutmak için iki gazete kâğıdı arasına koy. Yaprağı düzgün koyduğuna ve kenarlarının kıvrılmadığına emin ol.

2- Bu gazeteyi iki kalın kitap arasına koy. Yaprak bu iki kitap arasında tost gibi sıkışmalı.

3- İki gün arayla yaprağın gazetesini değiştir ve yine iki kitap arasına koy. Yaklaşık 10 gün içinde kurumuş yaprağın hazır olacaktır. Bu süre hava şartlarına göre değişebilir.

4- Yaprağı şeffaf bir bant yardımıyla köşelerinden sayfaya yapıştır.

FISTIK ÇAMI

Bilimsel adı:
Pinus pinea
Ailesi:
Çamgiller

25 metre

Her zaman yeşildir.

İlk baharda çiçeklenir.
(Nisan)

FISTIK ÇAMI GENÇKEN PEK UZUN BOYLU DEĞİLDİR AMA YAŞLANDIĞINDA NEREDEYSE BEŞ KATLI BİR APARTMAN BOYUNU GEÇEBİLİR.

Kozalakların içinde gizli olan tohumlardan "çam fıstığı" çıkar.

Yaprakları açık yeşildir. En fazla bir karış boyda ve iğne biçimlidir. Daldan ikili ikili çıkarlar. Uçları sivridir.

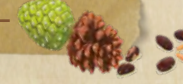
Çam fıstığı çok lezzetlidir. Çiğ olarak yendiği gibi, helvaların ve dolmaların içine de katılabilir, hatta katılsa çok güzel olur.

Akdeniz iklimini sever. Bu nedenle Akdeniz, Ege ve Marmara Denizi çevresinde yetişir.

Ağaca uzaktan bakınca şekli bir şemsiyeye benzer. Mantara da benzetenler çıkabilir.

Nerede ve ne zaman buldum?

TOROS SEDİRİ

Bilimsel adı:
Cedrus libani
Ailesi:
Çamgiller

40 metre

Her zaman yeşildir.

Sonbaharda çiçeklenir.
(Eylül-ekim)

ANTALYA'DA 2020 YAŞINDA
BİR TOROS SEDİRİ TESPİT
EDİLMİŞ. BU YÜZDEN ONA
"KOCA KATRAN" DEMİŞLER. BU,
TÜRKİYE'NİN EN YAŞLI AĞACI
SAYILABİLİR. KOCA KATRAN'IN
ETRAFINI EL ELE TUTUŞAN ON
KİŞİ ANCAK SARABİLİR.

Lübnan
Sediri veya
Katran
ağacı olarak
da bilinir.

Yüksek dağları
sever. Uzun boylu
ve uzun ömürlü
ağaçlardır.

Koyu yeşil yaprakları
kısacıktır ve iğne
şeklinde. Bir sap
üzerinden neredeyse 30-
40 adet yaprak, demet
hâlinde çıkar.

Kozalakları
önce yeşil
sonra boz
kahve renge
dönüşür.
Dik biçimde
yukarı dönük
çıkır.

Dalları yere
neredeyse
paralel
olarak gelişir.

Eski
çağlardan
beri
odununun
renği, güzel
kokusu ve
dayanıklılığı
nedeniyle
inşaat
ve gemi
yapımında
kullanılır.

Nerede ve ne zaman buldum?

KARAÇAM

Bilimsel adı:
Pinus nigra
Ailesi:
Çamgiller

40 metre

Her zaman yeşildir.

İlk baharda çiçeklenir.
(Nisan)

KÜTAHYA'DA BULUNAN BİR
KARAÇAMIN NEREDEYSE 800
YILLIK OLDUĞU BİLİNİYOR.
OSMANLI DEVLETİ'NİN
KURUCUSU OSMAN BEY'İN,
BEBEKKEN BEŞİĞİNİN BU AĞAÇTA
SALLANDIĞI SÖYLENİR.

DENİZLİ'DE
BULUNAN BİR
KARAÇAMIN HEMEN
HEMEN 1000 YAŞINDA
OLDUĞU SÖYLENİYOR. BU
TÜRKİYE'NİN EN YAŞLI
KARAÇAMI OLDUĞU
ANLAMINA DA
GELİYOR.

Kozalakları
yana veya
aşağı
dönük
çıkıyor.

Çok katlı bir
apartman
boyunu
geçebilenleri
vardır.

Yapraklarından ve
kozalaklarından
reçine kokusu
yayılır. Bu hoş
kokuyu duyduğun
zaman hemen
etrafında bir çam
olduğunu anlarsın.

Koyu yeşil
yaprakları
en fazla bir
karış boyda
ve iğne
biçimlidir.
Daldan ikili
ikili çıkarlar.
Yapraklarının
ucu sivridir.
Azıcık
dokununca
bile batabilir.

Türkiye'de en
çok görülen
çam ağacıdır.
Hemen hemen
her bölgede
yetişir.

Nerede ve ne zaman buldum?

KARAÇAM YAPRAĞI

GÖKNAR

Bilimsel adı:
Abies
nordmanniana
Ailesi:
Çamgiller

40 metre

Her zaman yeşildir.

İlk baharda çiçeklenir.
(Mayıs)

ÇANAKKALE'DEKİ AHŞAPTAN
YAPILMA TRUVA ATI'NIN
KAZDAĞI'NDAKİ GÖKNAR
AĞAÇLARINDAN YAPILDIĞI
SÖYLENİR.

Yapraklar
daldan tek
tek çıkar.
Yapraklarının
altında iki beyaz
şerit vardır.

Koyu yeşil-mavimsi
yaprakları serçe
parmağından bile
küçük, kısacık ve
iğne şeklindedir.

Kozalakları
dik biçimde,
göğe yönelmiş
pozisyonda durur.

Kozalakları
uzun ve
silindirik tir.
Boyları
neredeyse bir
karış geçer.

Yapraklar
8-10 yıl ağaç
üzerinde
kalabilmektedir.

Gösterişli
ve piramit
biçiminde bir
görüntüsü
vardır.

Nerede ve ne zaman buldum?

GÖKNAR YAPRAĞI

Serinin
diğer kitabı!

Devamı kitapta...

/tazekitap